

Parlementair verzoekschrift

n.a.v. de recente overstromingen

Voor meer "ONTHARDING" en "RUIMTE voor WATER"

Ingediend op basis van:

- De Grondwet, artikel 28;
 - Bijzonder decreet van 6 juli 2001 houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen;
 - Decreet van 6 juli 2001 houdende nadere regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen;
 - Artikel 86 van het Reglement van het Vlaams Parlement.
-
- Gezien de grote economische schade en het enorm menselijk leed veroorzaakt door de massale overstromingen die zich rond de jaarwisseling 2002/2003 in grote delen van Vlaanderen voordeden;
 - Gezien de toenemende frequentie, omvang en impact van overstromingen de voorbije jaren;
 - Gelet op de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen dat stelt dat water – als essentieel onderdeel van het fysische systeem – ruimtelijk structurerend is voor de diverse maatschappelijke ruimte-aanspraken;
 - Gelet op de bijdrage van de toenemende verharding van Vlaanderen en de daarmee samenhangende afname van de infiltratiecapaciteit van de bodem in de toenemende trend van overstromingen:
 - volgens NIS is tijdens de laatste vijftien jaar de oppervlakte aan bebouwde gebieden met bijna veertig procent toegenomen (zelfs zonder uitbreiding weggennet mee te rekenen), terwijl in diezelfde periode de bevolking met amper 15% is gegroeid;
 - volgens MIRA-T 2002 is de verharding in Vlaanderen het laatste decennium nog in belangrijke mate toegenomen;
 - de oppervlakte bestemd voor wonen is in Vlaanderen toegenomen van 1305 km² in 1990 tot 1624 km² in 2001;
 - de gemiddelde woonoppervlakte per inwoner is in dezelfde periode gestegen van 212 m² tot 256 m², wat een toename met maar liefst 20% betekent;
 - door de beslissing van de Vlaamse regering om in versneld tempo nieuwe woonuitbreidingsgebieden (16.338 ha) aan te snijden om het woonaanbod (ook in het buitengebied) versneld uit te breiden, zal het areaal verharde oppervlakte nog gevoelig toenemen;
 - ook de realisatie van 10.000 ha nieuwe bedrijventerreinen tegen 2007 (waarvan 6.000 ha effectief) zoals voorzien in het op dit punt achterhaalde Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, zal nog voor een aanzienlijke toename van het areaal verharde oppervlakten leiden;
 - Gelet op de specifieke knelpunten van het watersysteem in het stedelijk milieu;

- ❑ Gelet op het feit dat een betere afstemming tussen het waterbeheer en ruimtelijke planning noodzakelijk is; bij inplanting van verschillende maatschappelijke functies is er vaak nog onvoldoende inschatting en kennis over de consequenties hiervan op het watersysteem;
- ❑ Gelet op het feit dat het voorontwerpdecreet Integraal Waterbeheer de nodige instrumenten voorziet om deze afstemming te realiseren, o.a. via de invoering van een watertoets bij het vergunningenbeleid, de afbakening van oeverzones en via ruimtelijke structuurplannen en uitvoeringsplannen;
- ❑ Gelet op de inbuizingen van natuurlijke grachtenstelsels, dempingen en rechttrekkingen van waterlopen en grootschalige drainages van landbouwgronden die elk op hun beurt de natuurlijke infiltratiecapaciteit aanzienlijk hebben doen afnemen en in belangrijke mate hebben bijgedragen tot een versnelde afvoer van regenwater en het ontstaan van onbeheersbare piekdebieten;
- ❑ Gelet op het rioleringsbeleid, dat totnogtoe louter gebaseerd is op een grootschalige en centralistische aanpak in essentie gericht op afvoer, waarbij het afvalwater samen met het regenwater via gemengde rioleringen wordt afgevoerd naar collectoren, die het water over lange afstanden moeten transporteren naar grootschalige zuiveringsstations die benedenstrooms zijn ingeplant, (dikwijls in laaggelegen gebieden, ver weg van drogere gronden en/of mogelijke afnemers voor hergebruik);
- ❑ Gelet op het feit dat dit ‘klassieke’ systeem zijn failliet reeds meermaals bewezen heeft zoals mag blijken uit de VMM rapporten “Waterkwaliteit 2001” en “MIRA-T 2002” waarin onder andere wordt aangetoond dat, over de periode 1990-2001, de getransporteerde debieten meer dan verdubbeld zijn, terwijl de totale behandelde vuilvracht quasi gelijk gebleven is, en dit ondanks het feit dat in dezelfde periode de vergoeding van de NV Aquafin verzevenvoudigd is;
- ❑ Gelet op het feit dat zeker in het landelijk buitengebied (met een groter aandeel verharde oppervlakte per inwoner) vele zuiveringstations gebrekkig werken (biologisch onderbelast bij droog weer door bezinking vuilvracht in lange collectoren versus hydraulisch overbelast bij regen...);
- ❑ Gelet op het feit dat 43 % van Vlaamse huishoudens nog steeds niet is aangesloten op een afvalwatersysteem en dat dus ongeveer de helft van het rioolwater nog steeds ongezuiverd in rivieren en beken terechtkomt;
- ❑ Gelet op de resolutie van het Vlaams Parlement, betreffende de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin, aangenomen door de plenaire vergadering van 24 oktober 2001; waarin onder andere aan de Vlaamse regering werd gevraagd om een afvalwaterzuiveringsbeleid in een vernieuwde aanpak bij te sturen, binnen het integraal waterbeleid, met doelstellingen inzake waterkwaliteit, waterkwantiteit en biodiversiteit;
- ❑ Gelet op het feit dat de buffercapaciteit van waterlopen de voorbije decennia drastisch is afgenomen omdat winterbeddingen van rivieren en natuurlijke overstromingsgebieden in versneld tempo zijn opgehoogd, bedijkt, gedraineerd en verkaveld voor landbouw, woningen of industrie;

- Gelet op het feit dat de kost om dijken te verhogen en te onderhouden dikwijls hoger is dan de kost om de oorspronkelijke winterbedding van rivieren als natuurlijke overstromingsgebieden te herstellen;
- Gelet op het feit dat in het Zeescheldebekken een maatschappelijk onverantwoord hoog overstromingsrisico is ontstaan door het verhoogd getij-indringensvermogen veroorzaakt door de opeenvolgende uitdiepingen van de Westerschelde en door de toenemende frequentie van stormdepressies op de Noordzee, gekoppeld aan een versnelde aanvoer van regenwater uit het hinterland:
 - een stormtij zoals dat van 1953, ondanks alle reeds uitgevoerde dijkverhogingen, kan nog steeds niet gekeerd worden terwijl de kans op voorkomen daarvan 3,5 keer groter is geworden;
 - het risico op overstromingen wordt momenteel geschat op 1/70;
 - door de aanleg van het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als gecontroleerd overstromingsgebied neemt dit risico al af tot 1/350, wat echter nog ver afstaat van de initiële beveiligingsdoelstelling van het SIGMA plan (1/10.000) en van de beveiliging tegen overstromingen die stroomafwaarts in de provincie Zeeland wordt gegarandeerd;
 - in het bijzonder loopt de stad Antwerpen nog steeds een onverantwoord groot risico om te overstromen;
- Gelet op de plannen voor de actualisatie van het Sigma-plan, waarbij volgens berekeningen van het Waterbouwkundig Laboratorium zo'n 4.000 ha bijkomende overstromingsgebieden moeten worden aangelegd om het risico op overstromen binnen de perken te houden;
- Gelet op de resolutie van het Vlaams Parlement, aangenomen op de plenaire zitting van 15 mei 2001 aangaande de lange-termijn-visie Schelde-estuarium, waarin het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering onder andere verzoekt om de beveiliging tegen overstromingen zoveel mogelijk te concretiseren met toepassing van de principes "ruimte voor water" en "integraal waterbeheer";
- Rekening houdend met feit dat uitbaggeren en dijkverhogingen geen structurele oplossing bieden en veelal het probleem van de overstromingen enkel verplaatsten;
 - dat dit niet wegneemt dat occasioneel toch moet gebaggerd worden in functie van waterafvoer;
 - dat de specie die daarbij vrijkomt zoveel mogelijk moet worden gescheiden in een vervuilde slibfractie en een propere zandfractie met het oog op milieuverantwoord hergebruik;
 - dat voorkomen moet worden dat vervuilde en onbehandelde baggerspecie zomaar wordt gestort, gebruikt als bouwstof of als vrije bodem, daar dit aanleiding geeft tot een disperse verspreiding van verontreinigingen in het leefmilieu;
 - dat dichtslibben moet voorkomen worden door ook erosie van het land in de hellende gebieden doeltreffend aan te pakken;
- Rekening houdend met het feit dat de enige structurele oplossing voor het probleem van overstromingen erin bestaat om hemelwater meer kans te geven om te infiltreren in de bodem en het water langer vast te houden in de bovenlopen:

- Vlaanderen zal als het ware weer “onthard” moeten worden, als tegenbeweging voor de aan de gang zijnde verharding van het oppervlak, via verordende maatregelen, ondermeer over waterdoorlatend materiaalgebruik;
 - De afwenteling van de problematiek van bovenstroomse naar benedenstroomse gebieden moet voorkomen worden; bovenstrooms en lokaal moet de bergingscapaciteit vergroot worden;
 - verschillende gemeenten en provincies geven hierin reeds het goede voorbeeld:
 - de gemeente Bierbeek verplicht nu al infiltratiesystemen bij (ver)nieuwbouw;
 - in Overpelt werd een bestaand industrieterrein voorzien van bufferbekkens in een samenwerking tussen industrie en gemeente;
 - de provincie Vlaams Brabant bereidt stedenbouwkundige verordeningen voor waarin verplichtingen worden opgelegd inzake afkoppeling van verharde oppervlakken en daken;
- Rekening houdend met het feit dat een verhoogde infiltratie van hemelwater ook een hoogdringende en noodzakelijke vereiste is voor het herstel en behoud van onze strategisch en economisch belangrijke grondwatervoorraden, en voor het remediëren van de nog steeds toenemende verdroging in Vlaanderen;
- Rekening houdend met het feit dat bepaalde economische sectoren nu reeds in de problemen komen door uitputting van de grondwaterlagen;

Verzoeken ondergetekenden, hierbij gesteund door de natuur- en milieuorganisaties Bond Beter Leefmilieu; Natuurpunt en het Wereld Natuur Fonds (WWF) het Vlaams Parlement om:

1) **Decreet Integraal Waterbeleid**

Onverwijld het ontwerpdecreet Integraal Waterbeheer in behandeling te nemen en goed te keuren, zodat de bestuurlijke organisatie van het waterbeheer in Vlaanderen op de verschillende niveaus eindelijk op een gestructureerde en integrale wijze kan gebeuren, en dit met garanties op een democratische inspraak en participatie vanuit doelgroepen en bevolking via de verschillende adviesraden en op te richten werkgroepen.

2) **Masterplan “ontharding en ruimte voor water”**

De Vlaamse regering bij resolutie te verzoeken om dringend en in het kader van een Vlaams Waterbeleidsplan een masterplan goed te keuren voor de “ontharding” van Vlaanderen en het geven van meer ruimte voor water. Dat masterplan dient minstens de volgende elementen te bevatten:

- a) **De realisatie van het geactualiseerde Sigma-plan.** In dit kader moeten bij hoogdringendheid alle nodige procedures opgestart worden voor de aanleg van minstens 4000 ha bijkomende, natuurlijke overstromingsgebieden in het bekken van de Zeeschelde, en dienen deze gebieden een ruimtelijke bestemming te krijgen die verenigbaar is met hun functie als overstromingsgebied.
- b) **Stedenbouwkundige verordeningen** die de scheiding van afvalwater en regenwater verplichten bij alle nieuwe verkavelingen en KMO- en industriezones. Daarbij hoort eveneens een verplichting tot plaatselijke infiltratie (via waterdoorlatende verharding of infiltratiesystemen) en buffering van het regenwater (ook voor grote parkings;...).

- c) **Aanduiding van alle overstromingsgevoelige gebieden** tegen uiterlijk eind maart 2003 in het kader van de aanvullende premie voor verplichte verzekering van storm en rampschade.
- d) Het nog voor zomerreces opstarten van procedures voor ruimtelijke uitvoeringsplannen om alle woonuitbreidingsgebieden in deze overstromingsgevoelige gebieden een ruimtelijke bestemming te geven die volledig verenigbaar is met hun functie als overstromingsgebied.
- e) Invoering van een regulerende (en dus uitdovende) **heffing op alle verharde oppervlakten** die niet voorzien zijn van een buffering en/of infiltratievoorziening (zoals reeds het geval is in een aantal Duitse regio's).
- f) **Heroriëntering van het afvalwaterzuiveringsbeleid**
 Bij hoogdringendheid dienen de nodige initiatieven genomen te worden om het afvalwaterzuiverings-beleid te heroriënteren, door:
- i) Het schrappen van investeringen in collectoren >1250 €per IE in de investeringsprogramma's van Aquafin. Het IP 2004-2008 dient herzien te worden.
 - ii) De afbakening van het "buitengebied", waar een verplichte scheiding komt tussen afvalwater en regenwater, en waar afvalwater dat collectief wordt ingezameld, decentraal wordt verwerkt in KWZI's. In dit buitengebied krijgen lokale besturen niet alleen de bevoegdheid maar ook de verplichting voor de bouw en exploitatie van KWZI's <2.000 IE. Er wordt wel de mogelijkheid voorzien dat de VMM ambtshalve in de plaats treedt van falende gemeenten;
 - iii) Het schrappen van subsidies voor "gemengde en semi-gescheiden" rioleringen in het buitengebied;
 - iv) Invoering van realistische subsidies voor particulieren voor volledige scheiding van afvalwater en regenwater, evenals voor onderzoek naar de exploitatie van volledig gescheiden rioleringsstelsels en KWZI's <2.000 IE;
 - v) Differentiatie in de afvalwaterheffing i.f.v. het al dan niet lozen/gebruiken van regenwater in de riolering;
 - vi) Het verplicht opstellen van een Totaal Grachtenplan (TGP, cfr TRP) voor de aanleg/klassering van grachten of vergelijkbare voorzieningen (bv. WADI's)
- g) Uitwerken van een **sectoraal uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie** dat vertrekt van een duidelijke afvalhiërarchie conform de "Ladder van Lansink", zoals ook is vastgelegd in het afvalstoffendecreet. Preventie van baggerspecie moet op de eerste plaats komen, vervolgens moet maximaal ingezet worden op verwerking en recyclage van baggerspecie (met behulp van BBT), storten kan enkel als noodoplossing voor die fractie van de baggerspecie die niet verwerkt kan worden. Daarbij dient een streng milieuhygiënisch kader ontwikkeld te worden voor berging van vervuilde specie en voor gebruik als "secundaire bouwstof". Dit kader omvat minstens een aanscherping van Vlarem II (sluiten afwijkingsmogelijkheden bij sectorale milieuvergunningvoorwaarden voor monodeponieën) en Vlarea (strengere normen voor gebruik baggerspecie als "vrije bodem").
- h) **Internationale samenwerking**
 Een concrete invulling van recent afgesloten, maar inhoudelijk erg zwakke Schelde- en Maasverdragen, is hoogst noodzakelijk; in het bijzonder via afspraken rond

waterkwantiteit. Daarenboven dient dringend bilateraal overleg opgestart te worden met andere overheden (bvb Wallonië, Frankrijk) om zeer concreet oplossingen te vinden voor bestaande knelpunten.

Wij zijn graag bereid om verdere toelichting te verschaffen bij dit parlementaire verzoekschrift.

Dit verzoekschrift wordt ingediend door:

Willy Ibens, Jos Gysels, Peter Symens,
Danny Jacobs, Bart Martens, Wim Van Gils,
Xavier Ortegat, Geert Lejeune, Phillippe Weiler .